

DROSOLWG

1. **Wrth i'r ddinistriol effaith o'r pandemig cymryd gafael o fywydau, mae'r perthynas rhwng y cyhoedd, Y Senedd, a San Steffan, wedi newid.**

Wrth i'r brechlynnau COVID-19 cymryd effaith ar draws ein wlad, mae yna gobaith dros y dyfydol. Mae'r mwyafrif o bobol yng Nghymru yn hapus gyda'r ffordd mae'r llywodraeth wedi ymateb i'r pandemic. Er hyn, mae'r sefyllfa economaidd wedi niweidio llawer yn ein cymunedau, efo nifer yn ofnus dros y misoedd nesaf.

Wedi colli swyddau, gweld oriau gweithio isafu, a mynd mewn i dyled wrth i'r pandemic cymryd gafael ar ei'n bywydau, mae'r ymddiried yn y llywodraeth wedi parhau. Er hyn, mae'r teimlad o drwgdeimlad a ddiacter yn tyfu, ac yn effeithio'r ymddiried.

2. **Mae'r mudiad annibyniaeth dal yn safbwynt lleiafrifol. Er hyn, mae yna alwadau cryf dros newid i bŵer, ar draws y wlad.**

Mae yna deimlad ar draws Cymru, gan gynnwys yr Alban a Gogledd Iwerddon, rydym yn colli allan i Loegr (wrth i 53% cytuno a'r safbwynt). Yn bellach, mae yna deimlad mae'r problemau a materion o rheini yn fyw yn drefi ac ardaloedd gwledig ar draws Cymru yn cael ei anwybyddu er lles rheini sydd yn fyw yn ddinasoedd (63%). Ond 35% ohonom yn cefnogi'r farn 'mae'r gwleidyddion yn y Senedd yn poeni drosom'; mae'r un nifer yn teimlo ei fod gwleidyddion yn San Steffan yn ei chynrychioli.

3. **Mae yna pocedi gelyniaethol ar draws Cymru, wrth i safbwyntiau traddodiadol a ceidwadol gwrth dweud y cred mai Cymru yn wlad agored a groesawgar.**

Wrth edrych ar agweddau dros Gymru, mae yna wrthddywediad rhwng y cred mai Cymru yn groesawgar, agored a goddefgar, a'r gelyniant mae nifer yn teimlo dros faterion cymdeithasol, yn ymwneud a mewnfudant ac aml ddiwylliant er enghraifft.

Wedi cyflawni ymchwil, dywedodd 33% o ymatebwyr roedd 'groesawgar' yn y term gorau wrth ddisgrifio Cymru. Er hyn, dywedodd 46%, roeddent yn bryderus dros y dyfodiad o fewnfudwyr yn ei chymunedau. Yn bellach, mae bron hanner Cymry yn teimlo mae anffafiaeth a gwahaniaethu tuag at bobol gwyn, wedi tyfu i fod yn gyfartal i wahaniaethu yn erbyn hil arall (cytunodd 48% o bobl efo'r farn, efo 24% yn anghytuno). Mae gwrthwynebiad i fewnfudant yn bodoli ar draws Cymru, gan gynnwys pobol 18-

24, efo nifer yn llai rhyddfrydol, wrth gymharu â'r un grŵp oedran ar draws yn DU.

4. **Mae'r problemau o dlodi ac amddifadedd yn rhai o'r heriau fwyaf i'w wynebu Cymru. Wrth i'r pandemic parhau, mae yna ofn bydd y pandemic yn gwaethgu'r sefyllfa.**

Mae yna bryder ar draws Cymru dros dlodi, (wrth i 65% o bobol mynegi pryder dros y mater), cyfleoedd i blant (wrth i 69% o bobol mynegi pryder dros y mater) a'r dirywiad o'r diwylliant siopau annibynnol (wrth i 68% o bobol mynegi pryder dros y mater). Yn bellach, mae nifer yn pryderu bydd y materion yn gwaethgu, wrth i'r economi ymdopi a'r effaith coronafeirws. Mae dros hanner y boblogaeth Cymraeg yn pryderu am aelod y teulu yn colli eu swydd, gan gynnwys eu hun oherwydd effaith y pandemic.

5. **Mae'r crynodiad o broblemau yn wynebu trefi Gymraeg, gan gynnwys sialensiau economaidd a gymdeithasol, yn tansellio gwytnwch cymunedol.**

Mae trefi ar draws Cymru wedi dioddef a phroblemau economaidd difrifol, wrth iddynt ymdopi a phroblemau heb ei weld gan weddill y DU.

Wrth edrych ar agweddau cymdeithasol dros drefi Cymraeg, rydym yn medru gweld tueddiadau nodedig. Bychan yn faint, mae'r ardaloedd yn ynysig, efo braidd dim amrywiaeth yn hil neu ethnigrwydd, neu newid yn boblogaeth. Gan gynnwys hyn, mae'r ardaloedd y dioddef o amddifadedd difrifol, yn enwedig efo swyddi a chyfleoedd economaidd. Mae'r sialensiau yn bwydo drwgdeimlad a rhwystredigaethau, wrth i grwpiau ceidwadol eithafol ei ecsbloetio.

6. **Llwythau Newydd**

Yn wahanol i ein hadroddiadau blaenorol – 'Fear' a 'Hope', wrth edrych i agweddau ar draws Lloegr, yn yr adroddiad hwn, rydym wedi datblygu gwahanol llwythau, yn arbennig i Gymru. Wedi gwahanu mewn i 10 llwythau gwahanol, maent yn cynnig trosolwg o'r agweddau cymdeithasol ar draws Cymru, wrth rannu'r boblogaeth Gymraeg gan werthoedd, agweddau ar faterion allweddol, yn ogystal â beth sydd yn ei ysbrydoli.

Wrth ddeall y deg llwyth gwahanol, rydym wedyn yn medru gosod nhw tu fewn tri gwahanol grŵp:

- Rheini sydd yn rhyddfrydol, gan werthfawrogi tosturi ac ymagweddau agored, wrth gredu

mai mewnfudo ac aml ddiwylliant yn cryfhau Cymru, wrth gael eu hysbrydoli trwy frwydro dros anghydraddoldeb cymdeithasol.

- Rheini sydd yn geidwadol, wrth fynegi diffyndollaeth ac yn gwerthfawrogi diogelwch a balchder, wrth iddynt deimlo anesmwyth tuag at newid.
- Ac yna, pobl amwys, sydd yn rhannu rhai safbwyntiau o'r ddau grŵp, ond yn debygol o deimlo datgysylltiedig a diduedd tuag at ran fwyaf o faterion.

CYFLWYNIAD

Ers 2004, mae Hope not Hate wedi bodoli i dargedu atgasedd yn wleidyddiaeth, wrth frwydro i adeiladu cymunedau gwynwch. Wrth geisio cwblhau ein nod, ers 2011 rydym wedi cyflawni cyfres o adroddiadau i'w wella ein dealltwriaeth o gredoau ac agweddau cymdeithasol yn ei'n wlad, gan geisio deall beth sydd yn ei yrru. Wrth gyflawni, mae hyn wedi helpu deall ble mae'r eithafwyr tu fewn i wleidyddiaeth yn Prydain yn bodoli, a ble mae'r naratif digofaint yn llwyddo i dorri trwytho. Bellach, trwy gymryd camau i ddeall agweddau ar draws y wlad, maent yn galluogi ni i frwydo yn erbyn yr hyn sydd yn gwahanu, ac adeiladu undod.

Rydym wedi llwyddo i'w wneud hyn trwy greu segmentiadau, gan osod y boblogaeth tu fewn i wahanol grwpiau, ar sail agweddau, gwerthoedd, a materion sy'n eu hysgogi, ac yna gweld sut mae hyn yn newid dros amser. Wedi hwn, rydym wedi mapio'r data i unedau daearyddol bach, o tua 300 gartrefi.

Gan ffocysu ein hadroddiadau 'Fear' a 'Hope' ar Loegr, rydym wedi defnyddio'r un fodel ar Gymru, gan geisio deall y segmentiadau gwahanol sydd yn bodoli o gwmpas hunaniaeth Gymraeg, a bellach y perthynas rhwng Cymry a'r Senedd a San Steffan, yn ogystal â materion cymdeithasol a gwleidyddol. Wedi cyflawni hwn, rydym wedi edrych ar yr ardrawiad economaidd, gan geisio deall sut mae hyn yn effeithio ar faterion.

Wedi cymryd lle trwyddo'r pandemic, wrth i'r llywodraeth Gymraeg cymryd cyfaniadau fwyaf heriol a beichus yn hanes diweddar Gymru, mae'r adroddiad adlewyrchu'r perthynas newidiol rhwng y poblogaeth a'r llywodraeth. Yn ogystal â hyn, cymerwyd yr adroddiad yn gysgod yr etholiad Seneddol, ble enillodd Llafur fwyafrif yn y llywodraeth. Wrth i Lafur Cymru ennill yr etholiad, roedd hyn yn gyferbyniad llwm i'r diddigwyddiad yn Lloegr a'r Alban, ble gwelodd Llafur colledion bleidleisio enfawr. Yn gysgod Brexit, mae'r gefnogaeth o annibyniaeth Gymraeg wedi llwyddo i dorri trwyddo, wrth i'r mater dod yn rhan o'r agenda, wrth i'r llywodraeth yr Alban addo ail-refferendwm a'r annibyniaeth.

Yn ogystal â hyn, wrth ddargludo'r ymchwiliad yn gyfnod ansicr, nid oes syniad o'r ôl-ffeithiau economaidd. Ar hyn o bryd, mae'r cyfyngiadau coronafeirws yn costu tua £10 mil yr wythnos, wrth i'r niferoedd yn dibynnu ar Lwfans Ceisio

Gwaith (JSA) codi gan 108%, wedi gweld codiad o 58,600 ym mis Mawrth 2020, i 121,800 erbyn Awst 2020. Wedi rhagori'r lefelau budd-daliadau o'r argyfwng economaidd 2007/2008, wrth i'r Pandemic Coronafeirws cymryd le, roedd yna ddirywiad economaidd i'w gweld yn barod.

Er nid yw'r effeithiau tymor hir y pandemig wedi ei weld, maent yn glir bydd hyn yn ychwanegu i'r dioddefaint sydd yn bodoli yn barod, yn ogystal â'r sialensiau economaidd yn ymwneud a Brexit. Wedi rhagolygi 'llanw o dlodi', dywedodd y Sylfaen Joseph Rowntree bydd y pandemic yn gwaethygu'r problemau presennol. Yn bellach, wrth i drefi a phentrefi dibynnu ar fusnesau lleol, yn barod mewn sefyllfaoedd economaidd ansicr, maent yn debygol bydd y boblogaeth yr ardaloedd yn dioddef.

Wrth i'r adroddiad dangos hanner y boblogaeth yn bryderus am golled swyddi, wrth i'r pandemic effeithio ei hun a'i theuluoedd, mae'r sialensiau yn wynebu Cymru am effeithio'r boblogaeth, nid ond unigolion. Yn sicr, bydd hyn yn effeithio cymunedau, gan niweidio y cydlynant cymdeithasol.

Wrth dangos cysondeb clir rhwng y gwaethyngant o'r economi, a newidiadau yn agweddau cymdeithasol a diwylliannol, mae'r adroddiadau a gwaith Hope not Hate yn dangos drwgdeimladau a rhwystredigaethau tuag at rheini yn ceisio niweidio bywydau.

Mae'r adroddiad hyn yn dangos mae yna ranbarth o'r boblogaeth sydd yn dueddol o drwy i'r poblyddwyr asgen dde, neu i geidwadaeth eithafol os oes gwaethyngant yn amodau byw.

Gan ddatblygu llwythau newydd, maent yn bosib gweld ddau grŵp sydd yn elyniaethol tuag at aml ddiwylliant a mewnfudo. Yn bellach maent yn bosib deall dau grŵp arall sydd mewn perygl o gwmpo i mewn i'r grwpiau gelyniaethol, un grŵp sydd yn debygol o gadarnhau golygfeydd adweithiol trwy rethreg o 'rhyfel diwylliannol', ac un sydd barod yn dioddef o ansicrwydd, pesimistiaeth a gwaethyngant economaidd yn debygol o gwmpo i mewn i fwch dihangol y poblyddwyr.

Er i hyn tynnu llun o Gymru sydd yn rhanedig, mae yna obaith. Wrth i ran fwyaf y boblogaeth ddathlu cymunedau ac amrywiaeth, mae'r wlad yn agored i wahaniaethau a newidiadau. Er hyn, mae yna wrthddywediadau rhwng y cred mai Cymru yn wlad agored, groesawgar a goddefgar, a'r hyn o elyniaeth tuag at fewnfudo ac aml ddiwylliant. Wrth i ran fwyaf o ymatebwyr yr adroddiad disgrifio Cymru fel lle croesawgar, mae yna hanner y boblogaeth sydd yn bryderus am fewnfudwyr yn ei chymunedau. Yn ogystal â hyn, mae bron hanner Cymry yn teimlo mae anffafiaeth a gwahaniaethu tuag at bobol wen wedi tyfu i fod yn gyfartal i wahaniaethu yn erbyn hil-arall.

Wedi cyflawni'r adroddiad, rydym yn gobeithio bydd hyn yn cyfrannu tuag at adeiladu gobaith yn gymunedau ar draws Cymru. Yn fyd ansicr, wrth ddeall y gymdeithas o'n gwmpas, bydd hyn yn galluogi ni i ymgysylltu a'r cymunedau.